

Televizija je gostovala

„Izvozite tudi vaše izkušnje!“

Skladišče v pred kratkim zgrajeni proizvodni hali v tovarni pletenin Rašica v Gameljnah se je v sredo, 16. aprila spremenilo v dvorano, kjer so delavci in predvsem delavke te tovarne spregovorile o svojih uspehih, težavah, samoupravljanju, družbenem standardu, delu družbenopolitičnih organizacij v tovarni. Javno tribuno z naslovom »Delavke Rašice o sebi«, ki so jo posneli tudi za TV oddajo Mi med seboj, je vodil Franc Šetine, prisostvovala pa ji je tudi Vida Tomšičeva.

Uspehi – in težave ...

● V Rašici imajo 983 zaposlenih, od teh je kar 880 žensk. Lani so proizvedli 1 milijon 650.000 kosov pletenin, ustvarili 165 milijonov din družbenega produkta. Lani so izvozili za 45.000.000 din izdelkov, predvsem v ZRN in ČSSR. Povprečni OD na zaposlenega znaša v Rašici 2.611 din.

● V lanskem letu so zgradili nove proizvodne prostore v Gameljnah in Moravčah. Pri njihovi graditvi so delavci pomagali s prostovoljnim delom, pred tem pa so dolga leta hranili sredstva za gradnjo. Prav ti prostori so omogočili izredno izboljšanje delovnih pogojev, pa tudi modernizacijo proizvodnje. Predstavo o napredku si lahko ustvarimo iz podatkov, da so leta 1967 s 400 pletiljami proizvedli 500.000 kosov pletenin, lani pa z 80 pletiljami 1.650.000 kosov.

● Spregovorili so tudi o problemih, ki delavke najbolj tarejo: o nočnem delu, otroškem varstvu, družbeni prehrani, družbenoekonomskem položaju delavke, nagra-

jevanju, stanovanjskih problemih, zdravstvenem varstvu, prevozi na delo. Precejšnje število delavk dela tudi v tretji, to je nočni izmeni zaradi premajhnih zmogljivosti pletilnice v primerjavi s šivalnico, zaradi sezonskega značaja dela, pa tudi dobavni roki so včasih postavljeni prehitro. Samo z nadaljnjo modernizacijo proizvodnega procesa bodo nočno delo lahko ukinili. Še letos bodo preuredili staro skladišče v jedilnico, pozneje pa bodo poleg uredili tudi kuhinjo, saj so sedanji prostori za družbeno prehrano občutno premajhni.

Samoupravljanje mora še zaživeti

● Tudi samoupravljanje v Rašici še ni povsem zaživelo. Rašica je sestavljena iz petih TOZD, ki imajo svoje prostore v Ambrusu, Horjulu, Moravčah, Šentvidu pri Stični in Gameljnah. V samoupravnih organih je kar 152 žensk, vanje pa so uspeli vključiti tudi precejšnje število mladih. Zbori delovnih ljudi so omejeni na čas, izmene, prevoze delavk, slabe prostorske pogoje, pa tudi informiranje ni najboljšo. Da bodo delavke res postale samoupravljalke, bodo morale bolj aktivno vlogo zavzeti družbenopolitične organizacije, pa tudi komunisti v tovarni bodo morali postati aktivnejši.

● Leto 1975 so Združeni narodi proglasili za mednarodno leto žensk. O pomenu in namenu tega leta je spregovorila Vida Tomšičeva. Najprej je spregovorila o enakopravnosti žensk.

● »Nekateri menijo, da bi bilo dovolj, če bi bila ženska enakopravna moškemu v pravicah. Res je, tudi tukaj treba spremeniti nekaj zakonov. Toda mi smatramo, da je vse skupaj treba postaviti malo drugače. Ne gre za to, da so moški ženske odriivali. Vemo, kdo je kriv neenakopravnega odnosa do žensk, pa tudi večine moških v svetu. Saj ne umirajo od lakote samo ženske, saj v vojni ne umirajo le ženske. Kapitalizem, se pravi razredno izkoriščanje, je v globini tega, kar danes imenujemo diskriminacijo žensk. Ne borimo se torej samo za enakopravnost v današnjih pogojih. Postavljamo vprašanje, s kom smo enakopravne? Ali naj bo črnka enakopravna

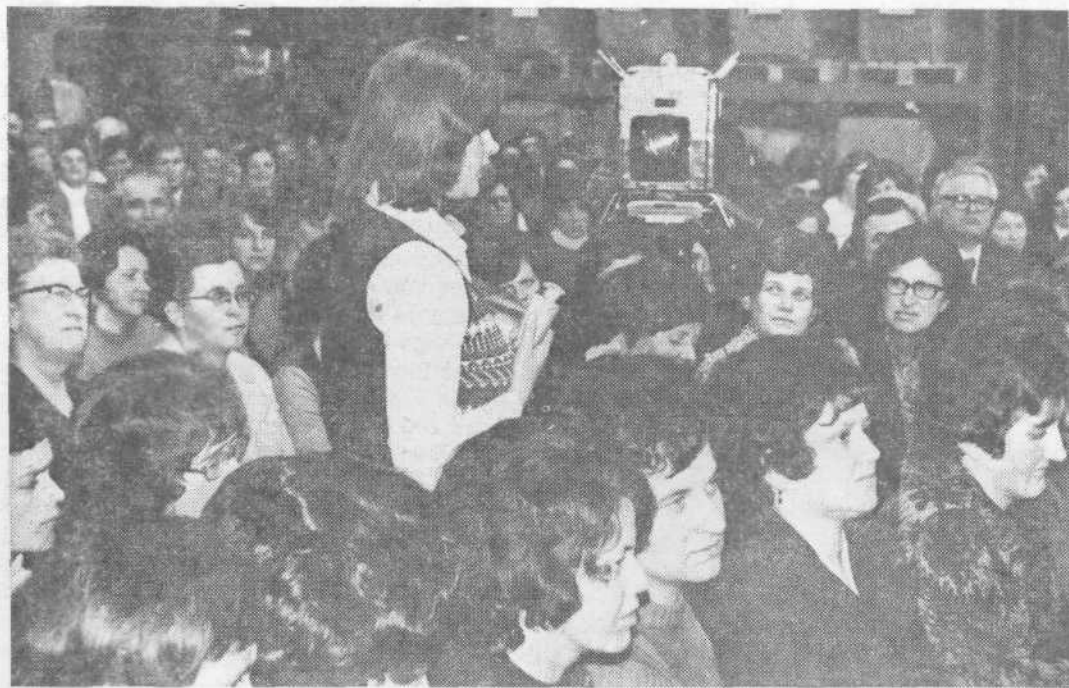
Mikrofon je bil za dve uri njihov ...

s črncem ali naj morda zahtevata drugačnega položaja za oba? Ali je dovolj za Slovenko na Koroškem, da je enakopravna s Slovencem, ali naj bi tudi zahtevala nove odnose v avstrijski družbi?

● Hočem reči, da ne gre le za enakopravnost, ampak za nov položaj človeka v družbi, ne glede na spol. Boj za enakopravnost je hkrati boj proti razrednemu izkoriščanju, za takšen položaj človeka, da bo sam razpolagal s svojim dohodkom. Pri tem pa se zavedamo, da bo potem, ko bomo imeli ustvarjene vse pogoje za pravno enakopravnost, šele razkrita globina problematike diskriminacije žensk, ki sloni na stari delitvi dela. Zato v tem letu postavlja svetovna javnost, čeprav ne vsaka dežela iz razrednih pozicij, tudi vprašanje nove delitve dela. Delitev dela, po kateri je ženska prvenstveno gospodinja in mati, moški pa tisti, ki zasluži za družino, je treba korenito spremeniti.«

● Na koncu javne tribune so spregovorili tudi o specifičnih problemih v kolektivih, kjer so pretežno zaposlene ženske, saj morajo imeti kolektivi 3 do 5 % več zaposlenih zaradi porodniških dopustov, pa tudi, ko zbolijo otroci, ostane ob njih mati in ne oče. Razpravljali so tudi o pokojninskih pogojih in menili, da bi šle delavke v pokoj že s 50. leti starosti.

● Naj ob koncu tega zapisa o Rašici dodamo še naročilo Vide Tomšičeve delavkam Rašice: »Poleg vašega lepega blaga izvozite tudi vaše izkušnje,« ki ga bodo delavke prav gotovo skušale uresničiti.

»Izboljšati moramo obveščanje!«